

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَوْفُوا بِالْعُقُودِ أُحِلَّتْ لَكُمْ بَهِيمَةُ
 الْأَنْعَامِ إِلَّا مَا يُتْلَى عَلَيْكُمْ غَيْرَ مُحِلِّي الصَّيْدِ وَ
 أَنْتُمْ حُرْمٌ إِنَّ اللَّهَ يَحْكُمُ مَا يُرِيدُ (1) يَا أَيُّهَا الَّذِينَ
 آمَنُوا لَا تَحِلُّوا شَعَائِرَ اللَّهِ وَ لَا الشَّهْرَ الْحَرَامَ وَ لَا
 الْهَدْيَ وَ لَا الْقَلَائِدَ وَ لَا آمِينَ الْبَيْتِ الْحَرَامِ
 يَبْتَغُونَ فَضْلًا مِنْ رَبِّهِمْ وَ رِضْوَانًا وَ إِذَا حَلَلْتُمْ
 فَاصْطَادُوا وَ لَا يَجْرِمَنَّكُمْ شَنَا نُ قَوْمٍ أَنْ صَدُّوكُمْ
 عَنِ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ أَنْ تَعْتَدُوا وَ تَعَاوَنُوا عَلَى الْبِرِّ
 وَ التَّقْوَى وَ لَا تَعَاوَنُوا عَلَى الْإِثْمِ وَ الْعُدْوَانِ وَ اتَّقُوا
 اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ (2) حُرِّمَتْ عَلَيْكُمْ
 الْمَيْتَةُ وَ الدَّمُ وَ لَحْمُ الْخِنْزِيرِ وَ مَا أَهْلٌ لِغَيْرِ اللَّهِ بِهِ
 وَ الْمُنْخَنِقَةُ وَ الْمُوقُوذَةُ وَ الْمُتَرَدِّيَةُ وَ النَّطِيحَةُ وَ مَا

أَكَلَ السَّبْعُ إِلَّا مَا ذَكَّيْتُمْ وَ مَا ذُبِحَ عَلَى النُّصُبِ وَ
 أَنْ تَسْتَقْسِمُوا بِالْأَزْلَامِ ذَلِكُمْ فَسُقُ الْيَوْمَ يَئِسَ
 الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ دِينِكُمْ فَلَا تَخْشَوْهُمْ وَ اخْشَوْنَ
 الْيَوْمَ أَكْمَلْتُ لَكُمْ دِينَكُمْ وَ أَتَمَمْتُ عَلَيْكُمْ نِعْمَتِي
 وَ رَضِيتُ لَكُمُ الْإِسْلَامَ دِينًا فَمَنِ اضْطُرَّ فِي
 مَخْمَصَةٍ غَيْرَ مُتَجَانِفٍ لِإِثْمٍ فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ
 (3) يَسْأَلُونَكَ مَاذَا أُحِلَّ لَهُمْ قُلْ أُحِلَّ لَكُمْ
 الطَّيِّبَاتُ وَ مَا عَلَّمْتُمْ مِنَ الْجَوَارِحِ مُكَلِّبِينَ
 تُعَلِّمُونَهُنَّ مِمَّا عَلَّمَكُمُ اللَّهُ فَكُلُوا مِمَّا أَمْسَكْنَ
 عَلَيْكُمْ وَ اذْكُرُوا اسْمَ اللَّهِ عَلَيْهِ وَ اتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ
 سَرِيعُ الْحِسَابِ (4) الْيَوْمَ أُحِلَّ لَكُمْ الطَّيِّبَاتُ وَ
 طَعَامُ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ حِلٌّ لَكُمْ وَ طَعَامُكُمْ حِلٌّ

لَهُمْ وَ الْمُحْصَنَاتُ مِنَ الْمُؤْمِنَاتِ وَ الْمُحْصَنَاتُ
 مِنَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ مِنْ قَبْلِكُمْ إِذَا آتَيْتُمُوهُنَّ
 أَجُورَهُنَّ مُحْصِنِينَ غَيْرَ مُسَافِحِينَ وَ لَا مُتَّخِذِي
 أَخْدَانٍ وَ مَنْ يَكْفُرْ بِالْإِيمَانِ فَقَدْ حَبِطَ عَمَلُهُ وَ هُوَ

فِي الْآخِرَةِ مِنَ الْخَاسِرِينَ (5)

O ye who believe! Fulfil (all) obligations. Lawful unto you (for food) are all beasts of cattle, with the exceptions named: but animals of the chase are forbidden while ye are in the sacred precincts or in pilgrimage: for Allah doth command according to His will and plan. O ye who believe! Violate not the sanctity of the rites of Allah, nor of the sacred month, nor of the animals brought for sacrifice, nor the garlands that mark out such animals, nor the people resorting to the sacred house, seeking of the bounty and good pleasure of their Lord. But when ye are clear of the sacred precincts and of pilgrimage, ye may hunt and let not the hatred of some people in (once) shutting you out of the sacred mosque lead you to transgression (and hostility on your part). Help ye one another in righteousness and piety, but help ye not one another in sin and rancour: fear Allah: for Allah is strict in punishment. Forbidden to you (for food) are: dead meat, blood, the flesh of swine, and that on which hath been invoked the name of other than Allah; that which hath been killed by

~~~~~

strangling, or by a violent blow, or by a headlong fall, or by being gored to death; that which hath been (partly) eaten by a wild animal; unless ye are able to slaughter it (in due form); that which is sacrificed on stone (altars); (forbidden) also is the division (of meat) by raffling with arrows: that is impiety. This day have those who reject faith given up all hope of your religion: yet fear them not but fear Me. This day have I perfected your religion for you, completed My favour upon you, and have chosen for you Islam as your religion. But if any is forced by hunger, with no inclination to transgression, Allah is indeed oft-forgiving, most merciful. They ask thee what is lawful to them (as food). Say: lawful unto you are (all) things good and pure: and what ye have taught the beasts and birds of prey training them to hunt in the manner directed to you by Allah: eat what they catch for you, but pronounce the name of Allah over it: and fear Allah: for Allah is swift in taking account. This day are (all) things good and pure made lawful unto you. The food of the people of the book is lawful unto you and yours is lawful unto them. (Lawful unto you in marriage) are (not only) chaste women who are believers, but chaste women among the people of the book, revealed before your time,— when ye give them their due dowers, and desire chastity, not lewdness, taking them as lovers. If any one rejects faith, fruitless is his work, and in the hereafter he will be in the ranks of those who have lost (all spiritual good).

اے لوگو جو ایمان لائے ہو، بندشوں کی پوری پابندی کرو۔ تمہارے لئے

مویشتی کی قسم کے سب جانور حلال کیے گئے، سوائے اُن کے جو آگے چل کر

تم کو بتائے جائیں گے۔ لیکن احرام کی حالت میں شکار کو اپنے لیے حلال نہ کر

لو، بے شک اللہ جو چاہتا ہے حکم دیتا ہے۔ اے لوگو، جو ایمان لائے ہو، خدا پرستی کی نشانیوں کو بے حرمت نہ کرو۔ حرام مہینوں میں سے کسی کو حلال نہ کر لو، قربانی کے جانوروں پر دست درازی نہ کرو، اُن جانوروں پر ہاتھ نہ ڈالو جن کی گردنوں میں نذر خداوندی کی علامت کے طور پر پٹے پڑے ہوئے ہوں، نہ اُن لوگوں کو چھیڑو جو اپنے رب کے فضل اور اس کی خوشنودی کی تلاش میں مکان محترم (کعبہ) کی طرف جارہے ہوں۔ ہاں جب احرام کی حالت ختم ہو جائے تو شکار تم کر سکتے ہو۔ اور دیکھو، ایک گروہ نے جو تمہارے لیے مسجد حرام کا راستہ بند کر دیا ہے تو اس پر تمہارا غصہ تمہیں اتنا مشتعل نہ کر دے کہ تم بھی ان کے مقابلہ میں ناروا زیادتیاں کرنے لگو۔ نہیں، جو کام نیکی اور خدا ترسی کے ہیں ان میں سب سے تعاون کرو، اور جو گناہ اور زیادتی کے کام ہیں ان میں کسی سے تعاون نہ کرو۔ اللہ سے ڈرو، اس کی سزا بہت سخت ہے۔ تم پر حرام کیا گیا مردار، خون، سور کا گوشت، وہ جانور جو خدا کے سوا کسی اور کے نام پر ذبح کیا گیا ہو، وہ جو گھلا گھٹ کر، یا چوٹ کھا کر، یا بلندی سے گر

کر، یا ٹکڑا کر کھا کر مرا ہو، یا جسے کسی درندے نے پھاڑا ہو، سوائے اس کے جسے
 تم نے زندہ پا کر ذبح کر لیا، اور وہ جو کسی آستانے پر ذبح کیا گیا ہو، نیز یہ بھی
 تمہارے لیے ناجائز ہے کہ پانسوں کے ذریعہ سے اپنی قسمت معلوم کرو۔ یہ
 سب افعال فسق ہیں۔ آج کافروں کو تمہارے دین کی طرف سے پوری مایوسی
 ہو چکی ہے، لہذا تم اُن سے نہ ڈرو بلکہ مجھ سے ڈرو۔ آج میں نے تمہارے دین
 کو تمہارے لیے مکمل کر دیا ہے، اور اپنی نعمت تم پر تمام کر دی ہے، اور
 تمہارے لیے اسلام کو تمہارے دین کی حیثیت سے قبول کر لیا ہے (لہذا
 حرام و حلال کی جو قیود تم پر عائد کر دی گئی ہیں اُن کی پابندی کرو) البتہ جو شخص
 بھوک سے مجبور ہو کر اُن میں سے کوئی چیز کھالے، بغیر اس کے کہ گناہ کی
 طرف اس کا میلان ہو تو بیشک اللہ معاف کرنے والا اور رحم فرمانے والا ہے۔
 لوگ پوچھتے ہیں کہ ان کے لیے کیا حلال کیا گیا ہے؟ کہو، تمہارے لیے ساری
 پاک چیزیں حلال کر دی گئی ہیں، اور جن شکاری جانوروں کو تم نے سدھایا
 ہو، جن کو خدا کے دیے ہوئے علم کی بنا پر تم شکار کی تعلیم دیا کرتے ہو، وہ جس

جانور کو تمہارے لیے پکڑ رکھیں اس کو بھی تم کھا سکتے ہو، البتہ اس پر اللہ کا نام لے لو، اور اللہ کا قانون توڑنے سے ڈرو، اللہ کو حساب لیتے کچھ دیر نہیں لگتی۔

آج تمہارے لیے ساری پاک چیزیں حلال کر دی گئی ہیں۔ اہل کتاب کا کھانا تمہارے لیے حلال ہے اور تمہارا کھانا ان کے لیے۔ اور محفوظ عورتیں بھی تمہارے لیے حلال ہیں خواہ وہ اہل ایمان کے گروہ سے ہوں یا ان قوموں میں سے جن کو تم سے پہلے کتاب دی گئی تھی، بشرطیکہ تم ان کے مہر ادا کر کے نکاح میں ان کے محافظ بنو، نہ یہ کہ آزاد شہوت رانی کرنے لگو یا چوری چھپے آشنائیاں کرو۔ اور جو کسی نے ایمان کی روش پر چلنے سے انکار کیا تو اس کا سارا کارنامہ زندگی ضائع ہو جائے گا اور وہ آخرت میں دیوالیہ ہوگا۔

ऐ लोगो जो ईमान लाए हो, बंदिशों की पूरी पाबन्दी करो । तुम्हारे लिए मवेशी की किस्म के सब जानवर हलाल किए गए, सिवाय उनके जो आगे चलकर तुमको बताए जाएँगे । लेकिन इहराम की हालत में शिकार को अपने लिए हलाल न कर लो, बेशक अल्लाह जो चाहता है हुक्म देता है । ऐ लोगो जो ईमान लाए हो, खुदापरस्ती की निशानियों को बेहुर्मत न करो— हराम महीनों में से किसी को हलाल न कर लो, कुरबानी के जानवरों पर दस्तदराजी न करो, उन जानवरों पर हाथ न

डालो जिनकी गर्दनोँ में नज़े-खुदावन्दी की अलामात के तौर पर पट्टे पड़े हुए हों, न उन लोगों को छोड़ो जो अपने रब के फजल और उसकी खुशनुदी की तलाश में मकाने-मुहतरम (काबा) की तरफ़ जा रहे हों । हाँ, जब इहराम की हालत ख़त्म हो जाए तो शिकार तुम कर सकते हो— और देखो, एक गरोह ने जो तुम्हारे लिए मस्जिदे-हराम का रास्ता बन्द कर दिया है तो उसपर तुम्हारा गुस्सा तुम्हें इतना मुश्तइल न कर दे कि तुम भी उनके मुक़ाबले में नारवा ज़्यादतियाँ करने लगो । नहीं, जो काम नेकी और खुदातरसी के हैं उनमें सबसे तआवुन करो और जो गुनाह और ज़्यादती के काम हैं उनमें किसी से तआवुन न करो । अल्लाह से डरो, उसकी सज़ा बहुत सख्त है । तुमपर हराम किया गया मुर्दार, खून, सूअर का गोश्त, वह जानवर जो खुदा के सिवा किसी और के नाम पर ज़ब्ह किया गया हो, वह जो गला घुटकर, या चोट खाकर, या बलन्दी से गिर कर, या टक्कर खाकर मारा हो, या जिसे किसी दरिंदे ने फाड़ा हो— सिवाय उसके जिसे तुमने ज़िन्दा पाकर ज़ब्ह कर लिया— और वह जो किसी आस्ताने पर ज़ब्ह किया गया हो । नीज़ यह भी तुम्हारे लिए नाजाइज़ है कि पांसों के ज़रीए से अपनी किस्मत मालूम करो । ये सब अफ़आल फ़िस्क हैं । आज काफ़िरोँ को तुम्हारे दीन की तरफ़ से पूरी मायूसी हो चुकी है । लिहाज़ा तुम उनसे न डरो, बल्कि मुझसे डरो । आज मैंने तुम्हारे दीन को तुम्हारे लिए मुकम्मल कर दिया है और अपनी नेमत तुमपर तमाम कर दी है और तुम्हारे लिए इस्लाम को तुम्हारे दीन की हैसियत से कबूल कर लिया है (लिहाज़ा हराम व हलाल की जो कुयूद तुमपर आइद कर दी गई हैं उनकी पाबन्दी करो) । अलबत्ता जो शख्स

~~~~~

भूख से मजबूर होकर उनमें से कोई चीज़ खा ले, बगैर इसके कि गुनाह की तरफ़ उसका मैलान हो तो बेशक अल्लाह माफ़ करनेवाला और रहम फरमानेवाला है । लोग पूछते हैं कि उनके लिए क्या हलाल किया गया है, कहो तुम्हारे लिए सारी पाक चीज़ें हलाल कर दी गई हैं । और जिन शिकारी जानवरों को तुमने सधाया हो— जिनको खुदा के दिए हुए इल्म की बिना पर तुम शिकार की तालीम दिया करते हो— वे जिस जानवर को तुम्हारे लिए पकड़ रखें उसको भी तुम खा सकते हो, अलबत्ता का नाम ले लो और अल्लाह का क़ानून तोड़ने से डरो, अल्लाह को हिसाब लेते देर नहीं लगती । आज तुम्हारे लिए सारी पाक चीज़ें हलाल कर दी गई हैं । अहले-किताब का खाना तुम्हारे लिए हलाल है और तुम्हारा खाना उनके लिए । और महफूज़ औरतें भी तुम्हारे लिए हलाल हैं खाह वे अहले-ईमान के गरोह से हों या उन कौमों में से जिनको तुमसे पहले किताब दी गई थी, बशर्ते कि तुम उनके महर अदा करके निकाह में उनके मुहाफ़िज़ बनो, न यह कि आज़ाद शहवतरानी करने लगो या चोरी छिपे आशनाइयाँ करो । और जो किसी ने ईमान की रविश पर चलने से इनकार किया तो उसका सारा कारनामए-ज़िन्दगी ज़ाया हो जाएगा और वह आखिरत में दिवालिया होगा ।